

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นมรดกของชาตินั้น คนตรีถือได้ว่าเป็นศิลปวัฒนธรรมแขนงหนึ่งที่ยังคงคุณค่าแห่งความเป็นไทยได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้เนื่องจากคนตรีเป็นศิลปวัฒนธรรมที่สามารถถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะคนตรีอันเป็นศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านซึ่งเป็นเอกลักษณ์อันทรงคุณค่าของสังคมนั้น ๆ

คนตรีพื้นเมืองล้านนา สะล้อ เป็นเครื่องดนตรีของคนในท้องถิ่นภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันเครื่องดนตรีพื้นบ้านล้านนาสะล้อกำลังจะสูญหายไปเนื่องจากขาดผู้สืบทอด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนในโรงเรียนให้เด็กและเยาวชนไทยมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของคนตรีท้องถิ่น มีความรัก ชื่นชม ซาบซึ้ง ห่วงเห่น ตลอดจนช่วยกันสืบทอดคนตรีพื้นบ้านของไทยให้คงอยู่ต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการปฏิรูปการศึกษาและได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แทนหลักสูตรเดิม ซึ่งในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ความสำคัญของการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะว่าการจัดการศึกษาที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริงนั้นต้องเป็นการศึกษาที่สอดคล้องกับชีวิตจริง สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมแต่ละท้องถิ่น ซึ่งได้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งได้กำหนดไว้ชัดเจนมากในการกำหนดการศึกษา ตามหมวด 1 เกี่ยวกับความมุ่งหมายและหลักการและในมาตรา 7 ได้กล่าวไว้ว่าให้สถานศึกษานำภูมิปัญญาไทยสู่กระบวนการพัฒนาศักยภาพ โดยเน้น โรงเรียนเป็นสำคัญหรือเน้น โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการจัดการศึกษานั้นจะต้องจัดเพื่อทุกคน โดยผ่านกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การเรียนรู้แนวใหม่ของระบบการศึกษาไทย ได้จัดให้เด็กทุกคนมีโอกาสที่จะได้เรียนวิชาดนตรีเพราะดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ดนตรีเป็นเครื่องมือที่จะเปลี่ยนแปลงบรรยากาศของการศึกษา ดนตรีจะส่งเสริมให้เด็กไทยมีความเฉลียวฉลาด การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กจำเป็น ต้องกระตุ้นให้สมองสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต การเรียนรู้จากสิ่งต่างๆรอบตัวโดยผ่านทางประสาทสัมผัสและอวัยวะต่างๆ ของร่างกายจะทำให้เด็กตื่นตัวสนุกสนานไปกับธรรมชาติ การสัมผัสสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยใช้อวัยวะต่างๆ รับรู้ความรู้สึกรอบตัวที่แปลกใหม่ จะทำให้จิตสำนึกของเด็กสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ของเด็กเมื่อเติบโตขึ้น (กรมวิชาการ, 2545ค, หน้า 6)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายกระจายอำนาจทางการศึกษาไปยังท้องถิ่นให้มากที่สุด รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น เน้นให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้และสามารถจัดการแก้ไขปัญหาที่จะต้องเผชิญในชีวิตจริงได้ ในเวลาเดียวกัน คนในท้องถิ่นก็ต้องศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งอยู่ในตัวบุคคลและเป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ชีวิตของคนเราที่ผ่านขั้นตอน กระบวนการเรียนรู้จนเกิดการตกผลึกทางปัญญามีการถ่ายทอดและพัฒนาอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่สำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนากระบวนการเรียนรู้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และในหลักสูตรปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถจัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นเหมาะสมตามสภาพและเหตุการณ์ของท้องถิ่นได้อยู่แล้ว ดังนั้นหากโรงเรียนได้ใช้โอกาสนี้ดึงชุมชนให้เข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นของตน ตลอดจนเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนการสอน และให้การจัดการเรียนการสอนสัมพันธ์กับกิจกรรมของชุมชนได้แล้ว ผลที่ได้จะเกิดกับเด็กและคนในชุมชนรวมไปถึงชาติของเราเพราะเด็กในวันนี้คืออนาคตของชาติในวันข้างหน้า

จากแนวคิดดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นเมืองล้านนาเรื่อง สะล้อ ซึ่งผู้ศึกษาคาดว่าการศึกษารุ่นนี้จะช่วยให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นเมืองล้านนาเรื่อง สะล้อ ที่มีประสิทธิภาพ สามารถจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดความรู้ เกิดทักษะ เกิดความรัก ความหวงแหน และเห็นคุณค่าของคนตรีในท้องถิ่นของตน ซึ่งจะช่วยให้ดนตรีพื้นเมืองล้านนา สะล้อ ดำรงอยู่คู่แผ่นดินล้านนาสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นเมืองล้านนาเรื่อง สะล้อ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นเมืองล้านนาเรื่อง สะล้อ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมาย

ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบ้านแม่กุ่มหลวง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ประวัติและความสำคัญของสะล้อ
2. ส่วนประกอบและลักษณะของสะล้อ
3. วิธีการเล่นสะล้อ
4. ประวัติที่มา โอกาสที่ใช้บรรเลงเพลงปี่มเป็งและเพลงล่องแม่ปิง
5. การบรรเลงเพลงปี่มเป็ง
6. การบรรเลงเพลงล่องแม่ปิง

นิยามศัพท์เฉพาะ

แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ เรื่อง สะล้อ ในแผนการจัดการเรียนรู้จะประกอบด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้

ดนตรีพื้นเมืองล้านนา สะล้อ หมายถึง เครื่องดนตรีพื้นเมืองในท้องถิ่นภาคเหนือประเภทเครื่องตี

ผลการใช้ หมายถึง คะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่อง สะล้อ ซึ่งได้จากแบบทดสอบภาคความรู้ ร้อยละ 30 และคะแนนทักษะภาคปฏิบัติการเล่นดนตรีพื้นบ้านล้านนาสะล้อ ร้อยละ 70 รวมกันแล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การผ่านของโรงเรียนที่กำหนดไว้ร้อยละ 70

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แผนการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นเมืองล้านนาเรื่อง สะล้อ ที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการเรียนการสอน
2. ได้แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนดนตรีพื้นเมืองล้านนาในเรื่องอื่นๆ ต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved